תיתי מבנייא א"כ לא יאמר בזריקה ותיתי מבנייא א) ותיתי משחיטה מה לשחיטה שכן נפסלת שלא לשם אוכלין בפסח תיתי מהעלאה מה להעלאה שכן ישנה במנחה (א) ותיתי מבנייא ב) להכי כתיב קרא למימר ° דלא אתא מבנייא ג)אמר ר' אבהו שחט וזרק לדברי ר' ישמעאל חייב אחת לדברי ר"ע חייב שתים ג)אביי אמר אפי' [לדברי] ר"ע אינו חייב אלא אחת דאמר קרא ¹שם ג) תעשה הכתוב עשאן לכולן עבודה אחת זרק והעלה לדברי ר' ישמעאל חייב שתים לדברי ר"ע אינו חייב אלא אחת אביי אמר אפי' [לדברי] ר"ע א)חייב שתים ג)להכי פלגינהו קרא ¹שם תעלה ושם תעשה שחט וזרק והעלה לדברי הכל חייב שתים ת"ר (²במחנה ד) יכול השוחט עולה בדרום יהא חייב ת"ל ה) אל) מחוץ למחנה יכול חוץ לשלש מחנות [ת"ל ²או עז במחנה] (מנין אף במחנה לוייה ת"ל במחנה) אי במחנה ד)יכול השוחט עולה בדרום יהא חייב ת"ל או ו) אל מחוץ למחנה מה חוץ למחנה מיוחד שאין ראוי לשחיטת ז) קדשים ולשחיטת כל זבח יצא דרום שאע"פ שאין ראוי לשחיטת קדשי קדשים ראוי לשחיטת קדשים קלים אמר עולא השוחט על גגו של היכל חייב הואיל ואין ראוי לשחיטת כל זבח מתקיף לה רבא א"כ ניכתוב קרא ח) (אל) מחוץ למחנה ולא בעי ³אל פתח אהל מועד אל פתח אהל מועד ל"ל לאו ג)למעוטי גגו ולרבא א"כ נכתוב אל פתח אהל מועד ט) במחנה (ואל) מחוץ למחנה ל"ל לאו לאתויי גגו אמר רב מרי לאיתויי י) ג)כולה בפנים וצווארה [צווארה] בחוץ פשיטא אמאי קפיד רחמנא אשחיטה ושחיטה בחוץ היא אלא לאיתויי ³כולה בחוץ וצווארה בפנים איתמר המעלה בזמן הזה ר' יוחנן אמר ה)חייב ריש לקיש אמר פטור ר' יוחנן אמר חייב ה)קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא ריש לקיש אמר פטור קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבא נימא דבפלוגתא דר"א ור' יהושע קמיפלגי ו)דתנן א"ר אליעזר יא) כשהיו בונין בהיכל היו עושים ⁵קלעים בהיכל קלעים בעזרות אלא שבהיכל בונין מבחוץ ובעזרה יב) בונין מבפנים א"ר יהושע שמעתי ⁶שהיו ⁶מקריבין אע"פ שאין בית ⁷ואוכלים קדשי קדשים אע"פ שאין קלעים קדשים קלים ומעשר שני אע"פ שאין חומה מפני שקדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא לאו מכלל דר"א סבר לא קידשה יג) א"ל רבינא לרב אשי ממאי דלמא דכולי עלמא קדושה ראשונה לשעתה וקידשה לעתיד לבא ומר מאי דשמיע ליה קאמר ומר מאי דשמיע ליה קאמר וכי תימא קלעים לר' אליעזר למה לי לצניעותא בעלמא איתמר ⁸המעלה יד) ואין בו כזית ועצם משלימו לכזית רבי יוחנן אמר ⁹חייב ריש לקיש אמר פטור ר' יוחנן אמר חייב חיבורי עולין כעולין דמו ריש לקיש אמר פטור חיבורי עולין לאו כעולין דמו בעי רבא ¹המעלה

להכי בתביה קרא דלא תיתי מבנייא. ו) תימה על סוגיא זו דבפ' בתרא (דף קטו:) דרשינן אשר יעלה עולה מה העולה שהיא גמר עבודה אף כל שהיא גמר עבודה למעוטי קומץ ומקבל והיולק והבולל והפותת והמולח כו': יכול חוץ לשלש מחנות. וילף גז"ש מפרים הנשרפים כדילפי' בהרוגי ב"ד בפ' נגמר הדין (סנהדרין דף סב:) ואפי' אינה מופנה ילפינן בגילוי מלתא כיון דלא אשכחן מחוץ למחנה אלא חוץ לשלש מחנות: **ולא** בעי אל פתח אהל מועד. אע"ג דאיצטריך לקמן (דף קיג:) למעוטי רובע ונרבע ופרת חטאת וקדשי בדק הבית טובא פתח אהל מועד כתיבי: ה"ג **ולרבא** נכתוב רחמנא ואל פתח אהל מועד מחוץ למחנה ובמחנה למה לי. וקשה ליה לרבא ל"ל דכתב רחמנא כלל מחוץ למחנה ובמחנה וכן פי' הקונט': **המעלה** בזמן הזה. לעיל פירשתי בריש קדשי קדשים (דף ס.) גבי מזבח שנפגם ופירשתי מ"ט [נקט] הכא המעלה ולא נקט השוחט: **ריש** לקיש אמר פטור קדושה ראשונה כו'. תימה דלא פריך עליה מהנך מתניות דפריך בפ"ק דמגילה (דף י.) אר' יצחק דאמר שמעתי שמקריבין בבית חוניו: **רבי** יוחנן אמר חייב חיבורי עולין כעולין דמו. וא"ת למה לי חיבורי הא שמעינן ליה לר' יוחנן דאמר בפ' הקומץ רבה (מנחות דף כו:) יש הקטרה בפחות מכזית וכיון דחשיב הקטרה בפנים מחייב בחוץ כדאמר לקמן (דף קח:) גבי מוקטרי פנים שחסרו דחייבין עליהם בחוץ כיון דבפנים הויא הקטרה דמהדרינן פוקעין וי"ל הא דחשיב ליה לר' יוחנן הקטרה היינו לענין מקטיר לחלאין שמשלים אח"כ ואע"ג דבפרק כל המנחות באות מצה (מנחות דף נח.) חשיב ליה הקטרה גבי שאור ודבש דאמרי' יש קומץ פחות משני זיתים ויש הקטרה פחות מכזית שאני התם דכתיב קרא ועוד דבשאור ודבש חוץ מיפטר טפי כדדרשינן הכא על השלם הוא חייב ואינו חייב על החסר ועוד דהא איתקש מחשבות זו לזו אכילת מזבח לאכילת אדם ומחשב על מנת להקטיר חוץ למקומו לא מיפסלא בפחות מכזית ש"מ דמקטיר בחוץ לא מחייב בפחות מכזית:

תיתי מבנייא. משחיטה וזריקה דכי פרכת מה לשחיטה שכן פוסלת שלא לשם אוכלין בפסח זריקה תוכיח מה לזריקה שכן זר חייב עליה מיתה שחיטה תוכיח וחזר הדין הצד השוה שבהן שכן עבודה וחייבין עליהן בחוץ אף אני אביא קמיצה וקבלה שהן עבודה ויתחייב עליהן בחוץ: **אם כן.** דמייתי טז) מבנייא לחייב בחוץ על עבודות שאינם מפורשות בפרשה ויש להביאן במה הצד לא יאמר בזריקה ותיתי מבנייא משחיטה והעלאה: ה"ג **להכי כתבה קרא דלא** טז) **אתיא מבנייא.** למימר דאע"ג דאתיא מבנייא לא תיתי מבנייא: **שחט וזרק בהעלם אחד לר' ישמעאל.** דנפקא ליה זריקה מדם שפך יז) בעונש של שחיטה: **אינו חייב אלא אחת.** דחד כרת וחד לאו הוא: **לר"ע.** נפקא יח) ליה מאו זבח דכתיב (ויקרא יז) גבי העלאה: **חייב שתים.** משום דשמות מוחלקין: **שם תעלה ושם תעשה.** הזכיר העלאה לבדה והשאר כללן בעשיה אחת למימרא דלא מחייב אכולהו אלא חדא: (ב) **פלגינהו** יט) **קרא.** הוציא העלאה מכלל שאר עשיות למימרא דמחייב עלה באפי נפשה ואשארא באפי נפשייהו: **שחט וזרק והעלה לד"ה.** בין לר' ישמעאל בין לר"ע חייב שתים לר' ישמעאל כיון דכולם בהעלם [אחד] מחייב בהעלאה חדא דאית לה קרא בהדיא ואשחיטה וזריקה חדא דמחד קרא נפקי ולר"ע אשחיטה מיחייב חדא והעלאה כ) וזריקה חדא והכא לא פליג אביי אדר' אבהו דלאביי נמי לדברי הכל חייב שתים חדא אהעלאה וחדא אשאר עשיות: **ת"ר** כא) **או אשר ישחט מחוץ למחנה יכול עד שישחט חוץ לשלש מחנות.** ויליף גז"ש מפרים הנשרפים כדילפינן בהרוגי ב"ד בסנהדרין (דף מב:): **ת"ל.** ברישיה דקרא או עז במחנה: **אי במחנה יכול.** אף במחנה שכינה אלא שאינה מקום שחיטתו כגון שחט עולה בדרום יהא חייב: **ת"ל מחוץ למחנה.** דמשמע חוץ לשלש מחנות: **מה להלן.** מיוחד שאינו ראוי לשחיטת שום זבח אף במחנה כגון במחנה לויה שאינו ראוי לשחיטה כב) לשום זבח: **נכתוב קרא במחנה ואל מחוץ למחנה.** חוץ למעוטי עולה בדרום ובמחנה לפרושי דלא בעינן חוץ לשלש מחנות, ואל פתח אהל מועד לא הביאו למה לי: **לאו למעוטי גגו של היכל.** דהכי משמע כג) שלא הביאו לפתח אהל מועד יצא זה שהביאו לעזרה: ופרכינן **ולרבא.** דפטר אגגו דמשמע כד) כל חללה של עזרה קרי אל פתח: **ניכתוב אל פתח.** למעוטי גגו ולמעוטי עולה בדרום שהרי בא אל פתח וממילא משתמע חייבא במחנה לויה שלא הביאו אל פתח: **מחוץ למחנה ובמחנה ל"ל לאו לאיתויי גגו.** אתא במחנה והדר אתא מחוץ דלא תימא מבמחנה איתרבי נמי שוחט עולה בדרום ת"ל מחוץ למידרש דבעינן מקום שאינו ראוי לשחיטת שום זבח ואל פתח איצטריך לדרשא אחריתי כה) להראוי לפתח אהל מועד חייבין עליו בחוץ יצאו פרת חטאת וקדשי בדק הבית: (לאו) לאיתויי [כולה] בפנים כו'. לעולם גג היכל לא מיחייב דלא קרינא ביה ואל פתח אהל מועד לא הביאו שהרי הביאו אלא לאיתויי היא בפנים וצוארה בחוץ דלא תימא פתח אהל מועד היא לכך נאמר במחנה לאיתויי לחובא והדר אתא מחוץ דלא תרבי מבמחנה שוחט עולה בדרום ומהו כו) אל פתח אהל מועד לא הביאו שלא הביאו כדרך הבאת כז) קדשי קדשים בצפון תלמוד לומר מחוץ דלא חייב כז) אלא משום חוץ דאינו ראוי לשום זבח יצא זה ואתא אל פתח למעוטי גגו דלא תרבייה כדקאמרת שהוא מקום שאינו ראוי לשחיטת כל זבח דכיון דאשמעינן מחוץ דעולה בדרום פטור שמע מינה אל פתח אהל מועד לא אכדרך הבאתו קפיד אלא אהבאה כל דהו ובלבד שיהא כולו לתוך חלל העזרה: **שחיטה בחוץ היא.** והרי לא הביאו לבית השחיטה אל פתח ומאל פתח נפקא: **המעלה בזמן הזה.** בחוץ: **וקידשה לעתיד לבא.** והויא לה ירושלים בית הבחירה ושעת איסור הבמות היא: **כשהיו בונין בהיכל.** בימי עזרא: **לאו מכלל דר' אליעזר סבר לא קידשה.** הלכך עושין קלעים במקום חומה ומזרו וקדשו בקידוש המפורש במסכת שבועות (דף יד.): **עצם.** אין מלוה להעלותו אם פירש כדאמרן בפרק המזבח מקדש (לעיל דף פה:):

רלש

עין משפט נר מצוה

יב א מיי' פי"ט מהל' מעה"ק הלכה יא ועי' רש"ק:

יג בגד מיי' פרק י"ח שם הלכה טו:

יד ה מיי' שם פרק י"ט הל' טו:

טו ו מיי' פ"ו מהלכות בית הבחירה הלכה ה:

טז ז מיי' פ"ו שם הלכה טו:

יז ח מיי' פי"ט מהל' מעשה הקרבנות הל' טו ופ"ו מהל' בית הבחירה הלכה טו:

יח ט י מיי' פי"ט מהל' מעשה הקרבנות הלכה י:

◆

תורה אור השלם

1. כִּי אִם בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה בְּאַחַד שְׁבָטֶיךָ שָׁם תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ וְשָׁם תַּעֲשֶׂה כֹּל אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּךָּ: דברים יב, יד
2. אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז בַּמַּחֲנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמַּחֲנֶה: ויקרא יז, ג
3. וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֱבִיאוֹ לְהַקְרִיב קָרְבָּן לַיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יֵחָשֵׁב לָאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפָךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ: ויקרא יז, ד

◆

גליון הש"ס

גמ' דלא אתא מבנייא. עי' יומא דף סג ע"ב תוס' ד"ה זריקה:

◆

מוסף רש"י

לדברי ר' ישמעאל חייב אחת. אינו חייב אלא חטאת אחת, דמייתי ליה לזורק מכרת דכתיב בשוחט, וכיון דחד כרת וחד לאו אתרוייהו אין חילוק חטאות ביניהם כי עבדינהו בהעלם אחד: **לדברי ר"ע.** דיליף זורק מכרת דכתיב גבי מעלה, הוו להו שוחט וזורק שני כריתות וחייב שתים: **אפי' לדברי ר"ע אינו חייב אלא אחת.** דאע"ג דאיכא שתי כריתות, הואיל ואין כאן אלא אזהרה אחת אין חילוק חטאות ביניהם, דלאו במעלה כתיבא אזהרה באפי נפשה (דברים יב) השמר לך פן תעלה עולותיך, ולאו שוחט וזורק אין בהם אזהרה אלא מהיקש דאיתקש למעלה, דכתיב שם תעלה עולותיך ושם תעשה, איתקש שאר עשיות להעלאה ומהכא נפקא לשוחט וזורק (סנהדרין לד:). **קדושה ראשונה.** של בית: **קדושה לשעתה כו' לעתיד לבא.** כי היכי דסבירא ליה קדושת [illegible] (לעיל ס סב. [illegible]) **ולא קידשה לעתיד לבא.** קדושה שנתקדשה ירושלים אינה קדושה לעולם ומשחרבה הותרו הבמות (מגילה י.). **היו עושים קלעים.** במקום החומה ובונים את כותלי החומה אחר הקלעים וכן לעזרות (שבועות טז.). קס"ד במקום חומות היכל, שיהא מוצא הבנוי בעזרה קרוי אשר פתח אהל מועד, שאלמלא כן לא היו מקריבין עד שיגמר הבנין, והם התחילו להקריב קרבנות משבאו שם בימי כורש כמו שכתוב בספר עזרא, ועד עשרים ושנים שנה אחרי כן לא נגמר הבית בשנת שש לדריוש האחרון: **בונין מבחוץ.** שהיו הקלעים פרוסים לפנים מעובי החומה שלא יסתכלו הבונין לתוך ההיכל (מגילה י.). נתנו הקלעים לפנים ממקום החומה ובונים את החומה מבחוץ שלא יזונו עיניהם מן ההיכל, וקס"ד דהנך קלעים לר"א כדי להכשיר העזרות להקריב קרבן, דאם אין בית אין קרבן, דקדושה ראשונה בטלה לה (שבועות שם) **ומר מאי דשמיע ליה קאמר.** ולא משום צורך קדושה (מגילה שם) **מקריבין אע"פ שאין בית.** דקדושת הבית קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא (לעיל סב.): **אע"פ שאין חומה.** בירושלים קודם שנבנית החומה (שבועות שם) **המעלה.** בחוץ **חיבורי עולין.** עולין בשר, חיבורי עולין עצם (מנחות כב.):

מסורת הש"ס

א) סנהדרין לד., ב) שם ע"ש, ג) ע' ירושלמי כלאים פ"ח ה"א, שבת פ"ז ה"ב, סנהדרין פ"ז ה"ה, ד) ע' ת"כ אחרי פרשה ו ה"ג, ה) [לעיל ס: מגילה י. מכות יט. שבועות טז. חולין ז. ערכין לב: תמורה כא.], ו) ע' ירושלמי מע"ש פ"ג ה"ג, סנהדרין פ"א ה"ג, ז) מגילה י. שבועות טז. עדיות פ"ח מ"ו, ח) [לעיל סב.], ט) מנחות כב., י) יומא סג תמורה ו יג., כ) ע' ל"ק.

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' שכן ישנה במנחה שחיטה תוכיח תיתי מבנייא: (ב) רש"י ד"ה פלגינהו ל"ל קודם ד"ה שם תעלה:

◆

שינויי נוסחאות

א] נ"א מבנייא אלא להכי כתיב קרא כו' (והשאר ליתא), כ"ה בס"י וכן בס"י (שטמ"ק), נ"א בזריקה ותיתי משחיטה (כ"י מ): ב] נ"א מבנייא אלא להכי כתיב קרא ולא אתיא מבנייא למימר דאע"ג דאתי מבנייא לא תיתי מבנייא אמר ר' אבהו כו' (שטמ"ק, כמו הגה' [illegible]): ג] שם תעלה ושם תעשה כל אשר אנכי מצוך הכתוב עשאן עשייה אחת זרק כו' (ש"ר ובע"י בב"מ), נ"א ושם תעשה ערבינהו רחמנא לכולהו עשיות עשייה אחת לכולן זרק כו' (כ"י [illegible]), ועי' כה"ן מש"כ בגי' הרמב"ם והלח"מ: ד] נ"א ת"ר מחוץ למחנה יכול חוץ לשלש מחנות מנין אף במחנה לויה ת"ל במחנה אי במחנה יכול השוחט (כ"י [illegible]), וכ"ג ת"כ בכמה שינויים ע"ש. ובד"מ ול' ושי"מ גרס' כל מה שלפנינו בסוגריים עגולים, וליתא שם מה שבסוגריים המרובעים [אלא שם ת"ל מחוץ למחנה אי מחוץ למחנה יכול חוץ כו'], וכ"ה גם בת"כ אחרי מות פרשתא ו' ובילקו"ש, ולפנינו הוגה ע"פ ד' ספר"מ, מחמת הכפילות: ה] ת"ל או אשר ישחט מחוץ למחנה יכול כל"ל וכ"ה גרסי' (צ"ק), ולהלן הנהמו גרס' באות כא, (ונד' וילנא נדפס טעו' ל"ק שלא כהוגן, למנ"ד): ו] ת"ל מחוץ (כ"י צ"ק וי"ל כ"ה בת"כ שם), נ"א ת"ל או אשר ישחט מחוץ (שי"מ צ"ק): ז] לשחיטת כל זבח אף במחנה שאין ראוי לשחיטת כל זבח יצא (שי"מ, ת"כ וילקו"ש שם, ובע"י בב"מ): ח] קרא במחנה ומחוץ למחנה כל"ל (חו"ב), וכ"ה בכל כתה"י ושי"מ אלא ששם ואל מחוץ, וכ"ה גרס"י: ט] מועד, מחוץ למחנה ובמחנה למה לי כל"ל (ב"ש, וכ"ה בדפו"י ושטמ"ק), נ"א מועד ומחוץ למחנה ולא בעי במחנה, במחנה ל"ל (כ"י [illegible]), ולפ"ז רק "במחנה" מיותר ול"צ: י] ל"ל לא לאתויי, וכל"ל גרס"י (שי"מ): יא] אליעזר שמעתי כשהיו (שי"מ): יב] ל"ל ובעזרות (שי"מ): יג] קדושה לעתיד לבוא כל"ל (שי"מ): יד] המעלה אבר שאין בו כל"ל (שי"מ): טו] דמייתינן (שי"מ): טז] ל"ל ולא (בתה"י [illegible]), וצריך למחוק הנקודה שאחר תיבת מבנייא, כי כל הדיבור הוא לשון הגמ' לפי גי' רש"י ועמש"כ באות ב: יז] שפך הכתוב בעונש כל"ל (שי"מ), [ב"ק הגיה יחשב (במקום שפך) ועמש"כ בגמ' הקודם אות י' ואות כח]: יח] ל"ל דנפקא (שי"מ): יט] עי' ב"ח, ול"ע דהא רש"י בד"ה שם תעלה איירי להדיא אדברי אביי דלעיל דאשאר עבודות לא מיחייב אלא חדא, [ואע"ג דלעיל לא הוזכר בגמ' "שם תעלה", עי' בש"נ אות ג]: כ] והעלאה (שי"מ): כא] ל"ל ת"ל או אשר (צ"ק), והוא לעיל אות ה, נ"א אי אשר (ויכוח ת"ר נמחק) (שי"מ), [ובת"כ גורס בגמ' ת"ר או אשר ישחט וכו' ולפ"ז א"ש הנוסח גרס"י כלפנינו, וע' דק"ס: כב] לשחיטת שום (כ"י): כג] מי שלא כל"ל (שי"מ): כד] דמשמע אל פתח כל חללה של עזרה כל"ל ותיבת קרי נמחק (שי"מ): כה] ל"ל ומאי (שי"מ): כו] כבתה"י ושי"מ הבאתו: כז] חייב משום חוץ אלא דאינו ראוי בר' כנלנ"ל (באה"ם):